ПУТОПИС

ХАЏИ-АНТЕ КАЛИМАНЦА

(ПРИЛОГ ПОЗНАВАЊУ ВРАЊСКОГА ПРЕДЕЛНОГА ГОВОРА)

саопштио

Др Јован Хаџи Васиљевић

БЕОГРАД

Електрична штампарија [illegible]

1900.

Вл. Павловић

ПУТОПИС

ХАЏИ-АНТЕ КАЛИМАНЦА

(ПРИЛОГ ПОЗНАВАЊУ ВРАЊСКОГА ПРЕДЕЛНОГА ГОВОРА)

САОПШТИО

Др. Јован Хаџи Васиљевић

БЕОГРАД
Електрична штампарија Павловића и Стојановића
1900.

Прештампано из Весника Српске Цркве

У пределима нашим између Ниша и Солуна влада мишљење, да је између свих градова наших под Турцима Штип дао, овака века, сразмерно, највише Хаџија — поклоника и поклоница гробу Христову, а да је после Штипа долазио, у том погледу, Велес а за Велесом Врање.

И јесте тако, и то има својега узрока, који би требало да јаче привлачи нашу општу пажњу.

Први хаџија из Врања у овоме веку, помиње се, био је *Хаџи Стојче*, који се поклонио гробу Христову 1812. године, а последњи био је на неколико година пре ослобођења Врања од Турака. По ослобођењу Врања није нико више из Врања отишао на поклоњење гробу Христову, а престало се ићи готово и из предела наших који су још под Турцима. Похођење Јерусалима ослабело је, иначе, још од 60. годинâ, од када се пажња нашега народа и под Турцима обрнула на другу страну, на школу и просвету.

Похођење Јерусалима имало је свој дубоки значај и има занимљиву, и за нас врло поучну историју своју. Доста је да истакнемо само факат, да је ретко који хаџија, на путу своме у Јерусалим или натраг, пропустио да не оде у Свету Гору и да не види манастир Хилендар, и изгледа, као да је похођење Јерусалима и поклањање гробу Христову било условљено похођењем манастира Хилендара — српскога Јерусалима. Упоредо с овим фактом иде и тај, да се још и данашњи дан, у најживљим бојама, прича о поласку у Јерусалим: Хаџи Трајка из Скопља, Хаџи Михаила из Врања, Хаџи Дамаћа и још неких, што је у своје време силно крепило и челичило дух народни.

Ну та су времена савршено протекла, и приликама у њима могли су се користити само такмаци нашега народа!!!

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Хаџи-Анта Калиманац походио је Јерусалим 1861. године, и он је био од млађих Хаџија врањских. Он је био родом из села *Калиманца*, четири сата северно-источно од Врања, у дан. Пољаничком срезу. У град се преселио још као дечко и стао у службу код трговаца и научио читати и писати, то-

лико, да је и свој пут у Јерусалим описао и нама га, ево, оставио.

Овај Хаџи-Антин састав има своју многостручну вредност, али највише вреди као податак за познавање и оцењивање пределнога — пољаничкога и врањскога — говора и за познавање стања неких богомоља, које је Хаџи-Анта на томе свом путу видео и описао.[1])

Као податак за познавање пределнога говора вреди у толико више, што се још ни данашњи дан не може успети, да се наши пределни говори из јужних крајева могу тачно и верно хватати и бележити. Доста је, да се за ово тврђење погледа како је наш даровити песник и књижевник Драгутин Ј. Илић забележио: »Шано душо Шано« и »Стојанке бела Врањанке«, или како је Јов. Миодраговић забележио оне две три песме баш из Пољанице (»Велика Србија« 1892.), или како је Чедомиљ А. Јевђенијевић забележио: »Кацапун и Ала« (»Будућност« год. IV) и тако даље.

А Хаџи-Анта је овај свој путопис написао правим и верним врањским говором.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

„...лета знак за у Јерусалим кад искочимо из Врање октомври дан 24. Понеделник увечер манастир,[2]) па вечер Клечовце, па вечер Штип. И у цркву бемо. Па вечер на Чуку сас Јовчу коначимо. Па вечер Костур, па вечер Дорјан. И у цркву бемо. Па вечер Амбарлија. Ручак Ајватово. Па вечер у Солун.[3]) Знак понеделник. Четири дана седомо у Солун. И у светога Димитрију бе. И мерку од гроб му узедо. И од земљу од гроб му узедо. Искочимо од Солун у суботу у пампор. У недељу Кавала. Понеделник Караагач. У торник увечер Ченак-кале. Покладе за Божић. Знак што смо видели у цркву у Ченак-кале. Украшена много сас злато. Има три иконе. Има једна Богородица, једна св. Никола, једна св. Антанас. Све

[1]) Последњих година својега живота оболео је Хаџи-Анта умно и као такав је и умро, негде после ослобођења Врања. А непрестано је читао и писао. Има доста његових састава. Хаџи-Анта и сва његова породица, позната под именом „*Калиманци*“, чврсто су ее држали у борби противу Егзархије и бугараштије.

[2]) Под овим се подразумева манастир св. Оца Прохора Пчињскога То је био први конак у поласку за Јерусалим а последњи у повратку за Врање. И иначе је био конак за трговце и путнике.

[3]) Пут је овај третиран у нашем чланку: „Свети Прохор Пчињски“ и његов манастир („Годишњица“ XX).

три, кад ги горела црква фркнале саме на воздух — Богородица и св. Никола у море а св. Антанас у гумно. Тој смо видели иконе сас дим очадене. И данас има Богородица, кад се русијски пампор удавија у море, да је плакала икона и слузе да је ронила. То је јест. И моштије има св. Тодор Тирон. Друго, у град много лепи судови земни. Има воденице 15 сас ветар, а куће све сас талпе. То смо видели на св. Филипа. Среда знак, па још има на тује икону, што је плакала, један Арнаутин из тог истог пампора русијског што је пропаја излегнаја и на св. Богородицу руку направија (оковао у сребро) од сребро и то је Богородица што је пред Божић. У ову цркву има и аги јазма — — — — дотле је.

У среду седомо, у четвртак искочимо. Коџа видомо. Сал магазе што има и анови. Па видемо Медерево. Тој има големо кале и голем је град. И туј се много рађав маслинке. Па видемо Ени-кале. Малечко је и до сам до море —

Па искочимо у Измир. И искочимо у град. Идомо и у цркву. На три је крама: један крам св. Антанас, један крам св. Богородица, један крам св. Никола. Туј има голема звонара, на пет ката висока. И у цркву много украшено. Не може да се искаже. Па смо били у другу цркву, нову, крам св. Георгија. Једна година како је направена и још је недоправена, али је много украшена. Има звонару на три ката високу. Лепоћа, не може да се искаже. Ради стоку, и ради куће, и ради дућани, од Солун много поубаво. То је било у суботу, ноември дан 12. Од Измир што ни узе пампор длажина му је 250 ноге, један бој длибина а ширина је 32 ноге. Измир град 15000 куће, освем дућани. Људи казаше.

Одовуд Родоз легамо у Клисуру у недељу вечер. У понеделник пођомо накуде Родоз и туј ми се учину море да је, накуде Родоз, надоле (нагнуто). И други људи рэкоше да је јес. У Родоз има кале и једна кула висока, и воденица на ветар. Протокали по пару. Од Родоз како пођомо накуде Кърбъз стигомо у среду —

Кърбъз[1]) град незгодан и скупотија. И у цркву бемо. Крам ву је св. Лазар. Има гробницу у олтар, обашка, на десну страну. И туј запалимо по две свеће. И помолимо се Богу. У четвртак увечер стигомо у Бејрут — — — — — — — — — — — —

[1]) То је Кипар.

— — — — — — И туј бемо у једну цркву. У црквенске књиге арапска слова и име свеца исписано сас арапска слова — како турска слова. И крам ву је св. Катарина. Црква је све ћемер. Од камена и лема, не толико голема. Асли никакав лезет нема У четвртак преседемо и у петак искочимо у дан 6. сата. У суботу дођомо у Јаву у дан 6. сата. Знак Екатарина ноемри дан 24. Знак што седемо у метов св. Ђорги, недеља и понеделник. У торник искочимо за у Јерусалим —

Јава град све сечен (тесан) камен. Ћеремиде нема, све како кале. И па има кале, а полоша чаршија нема, па полоши људи нема — — — — — — — — — — — — — — — — —

На Арапи видомо четири барјака напред. По њи два гоча чукају и два Арапа сас тасови чукају. Наши у цркву чатив арапски и грчки. Црква неје накитена —

У среду искочимо из Јаву и у четвртак дођомо у Јерусалим на 4. сахата. Знак, први пут како је адет вечернина бидна у цркву, и целивамо иконе ред поред, па одма на трапезарију на вечеру. Једна чаша ракија, две чаше вино, па сваки на одају. У јутру рано на 6. сахата (ово је све a la turca) калуђери сташаше да читав. А нас на четири сахата ни викнаше за у цркву. Постојамо у цркву два сахата. На 11 сахата викнаше ни заради ноге мијење. Уведоше ни у другу одају и туј има две свеће големе како ламбада и једна посредња. Туј наседемо сви што дођомо ту вечер, сроти петак. А у петак било мијење седилиште. Чепечевре[1]) пешкун почеше да мијев ноге по ред сас сапун. А један поп избрише ногу сас пешкир па целива десну ногу. По њега друга два попа посипујев руке сас миск[2]) сапун. По њега калуђер сас ђулсуи прска. Паре нема туј давање. Па ни одведоше у цркву, докле искочи црква, па сви на одају. Мало време па ракија и кава. Па мало време па на ручак, па једна чаша ракија и две вино, па сваки на одају. Мало време постоја па писувамо милостињу. Писамо ја Анта и Миша осам имиња и дадомо пет мециџије и дукат. За туј цркву куде је трапезарија, много красна, а што су сурети божји[3]) чисто начињени, тој се не може да искаже. А

[1]) Кругом — миндерлука, непокретних клупа у соби за седење па и за спавање.

[2]) Мирисљав сапун.

[3]) Иконе.

што има како је врзан Господ куде га бијев чивути, тај сурет не може да се искаже — само да прозбори, толко убавиња. Црква је постељана сас мермер камен а малечка је. Крам ву је Цар Костадин и Царица Јелена. Први пут туј легамо у теј одаје. Њина постеља и јастуци. У туј цркву има један камен што је седеја Исус на њега, кад су га били чивути. И одотле када се скинамо у Јерусалим, даље, 65 басамака има па да слегнемо доле на рамно.

Ноември 24. увечер у Јерусалим.

Епсиманија црква се каже Успеније Богородице: 47 (41?) басамака доле. Пред обор кад се скинемо 20 басамака, па тад ће дођемо пред цркву. На двор од десне стране има у камен како црква, што су спали Апостоли. Туј саг целивамо света места. Туј читав Јермени. Док се одслужи литургија рисјански, после читав они и служив у цркву. С десне стране има ћошка, за иконе за целивање. Од леве стране па има ћошка сас иконе јерменске. Туј доле има један бунар, *штерна* се каже, сас воду. Кад узмемо наору пијемо воду одотле. У чело има одаја мало на високо, туј се кава пије, гости да пијев. Има и матере божје гроб. Врз њега се служи летургија. И за гроб па има за служење летургија. На два места служив сваки дан, али сас иконе неје украшена, топи купије што има у камен под земљу извртено. Али има наша и јерменска летургија сваки дан. Има 440 кандила свега. Кад искочимо из град накуде Гепсиманију надоле, има један камен што целивамо. Туј је свети Стефан Аркиђакон утепан сас камење. Спротива има јерменска бача; више њума има једно сокаче; у сокаче један камен се целива, куде се је Господ заплакаја стојејки заради да не би попије смртну чашу, а анђел седеја до једну масленку и му рекја: не је кабил док не попијеш туј чашу. И тај масленка и данас постоји и је заградена сас дувар. И ми смо узели од њума. И па има три камена на три места за целивање, куд су спали Апостоли, и Господ куд врзуваја маску и куд је Богородица седела. До камен туј је заградено. И у јерменску бачу има масленке што су фркнале, кажу људи, кад је Јуда туј пригрнаја Исуса, кад га издаја на Јуде за 33 сребра. Тој смо видели и од масленку кад се не стаљав[1]) младенци да се покадив сас лис, и жена стара да ги покади, што је стара, што не рађа више. Чиста да је — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

[1]) Сувишна раздраженост младожењина.

Туј има много знамење спротива у кале. Врата заптисана сас дувар куд су Господа прокарали. Па ће се отворив на второ пришествије. Има и гробје чивутско небројено. Горе има вознесеније куд му је нога ступла господска, куде правимо ногу од восак.[1]) Туј има једно кубе и данас здраво.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Бемо и у Лазаров гроб. Од гроб 31 басамак доле. Под камен гробница је. Одотле уземо од земљу мало. Од тој село види се Мртво море. И ја видо тој.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Више Јерусалим у камен има куд је спаја Варў 32 године. Како браја смокве сас крошњу такој заспаја. Кад се разбудија такој му крошња пуна била како онај сахат кад је браја. Туј седи један дервиш. Дадомо по 20 паре на човека за гледање.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

И у Крст манастир бемо. Туј има стара црква кубелија али однаоколо подновена, а не је толико накитена. Од леве стране поза олтар има чесно дрво куд је расло, и корен куд му је бија у камен. И данас се познава. И туј целивамо. И туј ђаци учив богословију. На три ката је манастир. Око манастир заградено како кале. Један капиџик малечак има железан. Надвор има један софалък, и над сафалък једна лозница и други стварови. На три ката је високо, пол сахат је далеко од град.

Свети Илија манастир. Много красно. На четири ката је. Има један орал куде носи светому Илије леб једно парче.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Одкуд доодимо у Јерусалимски град, надвор, десне стране, преко долине, има једна црква свети Ђоргија од 150 године како гу нашја један човек. Орајћим пропаја вол у земљу, кад да видив у земљу, црква свети Ђоргија. И нашли иконе до 20 старе и један синџир сас катанац. Иљач јеаради кад полуди човек, турив му алку на шију и катанац затворив. Кад оздрави човек, сам се катанац отвори. И гробница има Кузман и Дамњан — — — — — — — — — — — — — —

Јаковска црква кад улазимо у Јерусалим леве стране Свети Јаков. Туј има један камен куде су утепали светога

[1]) Хаџије доносе из Јерусалима по једну воштану ногу и она се меће под јастук болеснику који се бори са смрћу, да би се одлучило оздрављење или смрт.

Јакова. Тује се целива тај камен, има иконостас сас мермер камен. И тује се целивав два свеца сас сребро уковани. Тој је пред цркву, а црква је мала. Украшена је срећно. И тује служив Арапи арапски и повеће идев Арапи.

До њума има једна мала црква.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Заради кућу на светога Јакима и Ану куде ги је била. Кад идемо у Гепсиманију на лево има једна црква баталена а сага гу правив френци. Испод њума има једна чешма суха. — — — — — — Тује је света Ана мила свету Богородицу По наовамо има на десно у дувар, куде судив Турци, на тај дувар једна порта је била, куд су прокарали Исуса заради да га затворив у тамницу. Тај су врата зазидана. Спротива је тамница; на десну страну црква је френска. Тује смо били. По наовамо има један конак и црква френска, куд су га судили Исуса. Спротива, десне стране, има једно место уз дувар, куд је слушала Богородица шта ће бити сас Исуса. И место се познава. По наовамо има један дирек положен од камен, заради знак зар кад су Исуса товарили сас крст, заради да га разапнев. Тује је Исус оданаја и тује су фатили двојицу сас ангарију за крст, да одменив Исуса дак се уморија. Спротива, десне стране, имамо чивутске куће, и два пенџера и данас ги има на дувар, и куће има и данас. Тује по сокак прошла Богородица плакајћим и заради Исуса гледајћим, шта ће бити сас њега. Како свака мајка, сажалила се је једна чивутка па фрљила Богородице један јаглък да си убрише слузе. Опазили чивути и тује чивутку изгорели.

По наовамо на десну страну има Светаја Свети и тује се не пуштав Турци.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Заради Солона и Исаија. Испод Гепсиманију има један камен, куде је Господ замесија кал на камен и ћоравому очи намазаја, и му рекја: иди доле на извор, умиј очи, ће видиш. И умија очи и провидеја. И солонски гроб има пун камење. Испод њега има гроб Исаин, само ижљебан камен. За чудо је, испод њега има дуд куд су стругали Исаију пророка. Испод њега има бунар што извира вода мидаим. Испод бунар подоле извира вода од бунар. Кад префрља вода од бунар, знај тај је година берићетна.

Сретеније Богородице црква. Тује има добра црква и жене калуђерке, служив. Много је красна и има две епитафије руске

сас џамови. Ни шта по лепо не може да буде. И друге иконе има свакакве. Све лепе.

Евтимија црква, много је красна. Накитена је, али је малечка. И туј служи владика и народ много беше.

Тодорица црква, много красна и убава. Кад улазимо, има, куде епитроп што седи, има мало уз мердивен. Има једно епитафије руско много убаво. Али је црква мала. И туј су калуђерице.

Свети Ранђел, московска црква. Све москови служив. И владика московски. Срећна је и неје толико украшена. И туј смо били.

Црква свети Никола, убава и украшена. И туј људи кад умирав од друге стране, туј ги доносив, туј ги опоју. И Стојилко је туј седеја.

Свети Сава манастир. Једна урма има 1300 године како је посадена. Казаше ни људи. Има свети Јован Дамаскин гробница, и црква има туј. И па има свети Јован Продром. Испод њега има глава сечена у икону. Од туј цркву на горе, до кулу има 163 басамака. Мала црква а много красна. На доле 24 басамака. Па има црква мала св. Ђеорђија, па на доле 38 басамака св. Сава црква. Надвор има гробница кубелија Светому Саве. Свега басамаци 224. До кулу на горе 31 басамак — — — — — — На горе накуде испосницу 44 басамака. Светому Саве у испосницу бемо, и свећу запалимо. И па има један пенџер у испосницу како килица[1]) мала, баш куде је седеја свети Сава. И па не пуштав жене. У тај манастир има мачке све мушке и па има заради дивји врапци за рањење и за воду. И на мачке и на врапци и на лисице, ако ги не дав калуђери таин и воду, ће да изумрев, нема ни шта нигде да окусив. Ће помрев зашто је све камен, ем је страшна долина и страшна висина, сал камен. Тој се каже Огњена река и течи у Мртво море. И па има још једна црква свети Никола. Туј има 14000 главе од калуђери исечене. И данас ги има туј, све једна по једна, како су ги Турци исекли. Цар и персиски исекја.

Једна каца има у камен што се каже купел. Туј у св. Николу. Који се покрсти, ели Турчин ели Чивутин, праћав га у св. Саву и у туј га кацу крстив. Од војордана црква имала, неко време отуд донесен један крст распјатије и четири иконе спротива уз дувар турене. Спротива има једна кула од св.

[1]) Ћелијца.

Саве кале надвор, и у кулу има једна црква св. Симеону, што је Исуса у руке примаја, па је на земљу пао и се расипао одврх кулу та доле — куде узимамо воду од св. Саве кладанац. Много је красна црква и накитена. Пред манастир има надвор у обор два подрума длибока. Кад умрев, калуђери бутнев ги у подрум. Тој ги је копање! И неколико главе се целивав.

Витлејем манастир. Много красно, и страшна направа. Не исказана лепоћа. Има 44 дирека кад улазимо у цркву. И тој је како црква. На Рождество, кад буде, много свет има туј, куде 44 дирека што су. Туј има људи; и низами. И црква постељана саде сас мермер камен и много иконе има. И распјатије и свакакве иконе и много украшене. Много лепоћа, што се не може да искаже. И куде се родија Исус, мало на ниже од цркву, има двоја врата, једна од исток једна од запад. Од куд исток врата што су, над тај врата има једна икона Рождество мати Божје и Исус и анђели, од Русију, само злато. Такву баш више нема. Таква се икона нигде више не наоди. Много има иконе и у Јерусалим украшене, од злато, ама од туј икону поскупа, и калуђери кажев, да гу нема. И остави други ствари свакакви и украшени сас злато и сас сребро. И крстови од злато и бајраци, свакакве уредбе црковне, што се не може да искаже. Царске уредбе поради направе за божествене заповести како што треба. На Божић све беше накитено, и доле, куде се је родија Господ има звезда. Туј и ми целивамо. Подоле, куде је било јасле, туј има Френци. Они туј служив. И има туј они што су направили дете од свакакви ствари у повитку. Само што не заплаче, толко је начињено. И ми се поклонимо куд јасле. И на Божић служише 31 калуђер обучени са све три владике, и ђаци и псалтови други и 14 бајрака и фенери и крстови те се црква заоди Много красота и убавиња, што се не може да искаже. И, међу јасле и међу звезду има један дирек, куд се је фатила Богородица сас руке, кад је родила Исуса. И туј опасујемо ширит и обрисујемо куде звезду. Добро је заради кад добива жена, тај ширит да опаше сас божество (чистим срцем) и Богу да се помоли, и мати Божју да помоли, знај лакос ће има. И на врата икона што има, туј кад погледа човек, сваки ће се расплаче — како има на икону за Исуса, кад су га тражили, много деца су исекли. Које наполе исечено, којему глава исечена, које у срце убодено. Која мајка брани дете, дете голо

собучено, а мајка, распаштрмена, фатила нож гол сас руке, а мајку фатили за косе. Друг пришја дете ву убоја у срце, и крв течи, а мајка држи дете и бори се, а не види да ву је дете убодено. Она мисли живо је. Туј су много деца и мајке. Иде писак, иде мука, иде од деца крв, Боже мили чудо је големо и жалос је голем, само кој да не погледа, овај да се не расплаче. Туј је много голема мука и жалос је голем и плач и они бозгун од чивути, како ли Господ трпе? Онаки жалос! И мати Божја мрднула мало одотле у један камен, и туј се скрила сас Исуса, а они су чивути прошли покрај тај камен, и су рекли чивути: није у овај камен, и су прошли. И туј смо били у тај камен, и сад је приправено мало како црква и туј смо узели зумљу. Одотле је побегла мати Божја до један камен, седнала и оданала и туј има белега. Знак одотле побеже у Египат сас Исуса.

Довде је Витлејем.

Мало много што бе кадар исписа заради знак, да се сетим куде сам бија. Свакога Бог да однесе сам да види. Овакој не може да се искаже. У Витлејем много одаје има. Несам ги избројија. Шеѕ манастира има у Јерусалим сас одаје што рисјански поклоници седив. Св. Ранђел, св. Никола, св. Димитрија, св. Араламније, св. Јован, св. Аврам. А друге многе цркве и манастирчиħи има красни и убуви, али седив калуђерице. Седми је манастир Патрикана сас одаје. Има туј, кад доодимо од Јаву, туј коначимо, па после по одаје.“

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

У књижици овој има и неколико записа. Ми ћемо овде исписати само два:

„Од Вучитрн поклоник попа Жива поболе се пред светога Араламнију ферхуарија 6 дан, знак у среду увечер кад писуваше калуђери заради поскуре по 25 гроша. Таг се поболе и умре 14. дан ферхуарија, знак у петак у првопосну недељу у четири сахата и пол.«

»Знати се у Солун кад се вратимо да идемо у Чавуш манастир, има агијазмо, заради бесно куче кад уапе да пије, лек бива.“

На крају књижице налази се на четири стране бележен рачун о трошковима, које је Хаџи-Анта учинио до Јерусалима и натраг.

У Бечу 1897.

собучено, а мајка, распаштрмена, фатила нож гол сас руке, а мајку фатили за косе. Друг пришја дете ву убоја у срце, и крв течи, а мајка држи дете и бори се, а не види да ву је дете убодено. Она мисли живо је. Туј су много деца и мајке. Иде писак, иде мука, иде од деца крв, Боже или чудо је големо и жалос је голем, само кој да не погледа, овај да се не расплаче. Туј је много голема мука и жалос је голем и плач и они бозгун од чивути, како ли Господ трпе? Онаки жалос! И мати Божја мрднула мало одотле у један камен, и туј се скрила сас Исуса, а они су чивути прошли покрај тај камен, и су рекли чивути: није у овај камен, и су прошли. И туј смо били у тај камен, и сад је приправено мало како црква и туј смо узели зумљу. Одотле је побегла мати Божја до један камен, седнала и оданала и туј има белега. Знак одотле побеже у Египат сас Исуса.

Довде је Витлејем.

Мало много што бе кадар исписа заради знак, да се сетим куде сам бија. Свакога Бог да однесе сам да види. Овакој не може да се искаже. У Витлејем много одаје има. Несам ги избројија. Шес манастира има у Јерусалим сас одаје што рисјански поклоници седив. Св. Ранђел, св. Никола, св. Димитрија, св. Араламбије, св. Јован, св. Аврам. А друге многе цркве и манастирчићи има красни и убуви, али седив калуђерице. Седми је манастир Патрикана сас одаје. Има туј, кад доодимо од Јаву, туј коначимо, па после по одаје.“

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

У књижици овој има и неколико записа. Ми ћемо овде исписати само два:

„Од Вучитрн поклоник попа Жива поболе се пред светога Араламбију ферхуарија 6 дан, знак у среду увечер кад писуваше калуђери заради поскуре по 25 гроша. Таг се поболе и умре 14. дан ферхуарија, знак у петак у првопосну недељу у четири сахата и пол.«

»Знати се у Солун кад се вратимо да идемо у Чавуш манастир, има агијазмо, заради бесно куче кад уапе да пије, лек бива.“

На крају књижице налази се на четири стране бележен рачун о трошковима, које је Хаџи-Анта учинио до Јерусалима и натраг.

У Бечу 1897.

